

دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه تاریخ
پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

عنوان

روابط مغولان و فرنگیان (اروپائیان)

از آغاز حکومت مغول تا پایان حکومت ایلخانان در ایران

استاد راهنما

دکتر علیرضا کریمی

استاد مشاور

دکتر محمد سلماسی زاده

پژوهشگر

مهدی نصیری

بهمن ۱۳۸۹

نام خانوادگی دانشجو: نصیری

نام: مهدی

عنوان پایان نامه: روابط مغولان و فرنگیان از آغاز حکومت مغول تا پایان حکومت ایلخانان در ایران

استاد راهنما: دکتر علیرضا کریمی

استاد مشاور: دکتر محمد سلماسی ژاده

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته: تاریخ گرایش: عمومی جهان دانشگاه: تبریز

دانشکده: علوم انسانی و اجتماعی تاریخ فارغ التحصیلی: بهمن ۱۳۸۹ تعداد صفحه: ۱۹۵

کلید واژه‌ها: مغولان، اروپائیان، پاپ، قآن، ایلخان، مسیحیت

چکیده

برقراری ارتباط میان امپراتوری مغول و اروپائیان در قرن سیزدهم میلادی، در نوع خود اولین ارتباط مستقیم میان شرق دور و مغرب زمین به حساب می آید. هنگامی که در اوایل این قرن امپراتوری نوپای مغول دامنه جهانگشائی های خود را توسعه داد، در طی مدت اندکی به مرزهای اروپا رسید و اروپا هم از سیر جهانگشائی های مغول بی نصیب نماند. علی الخصوص شرق اروپا از حملات مغولان به سختی آسیب دید و نجات اروپای غربی هم به چیزی مانند معجزه شبیه بود. با فروکش کردن جهانگشائی مغولان و بازگشت آنان از اروپا، پاپ و پادشاهان اروپائی در صدد برقراری روابط سیاسی با مغولان برآمدند و به این طریق سعی کردند که اولاً خطر مغولان را از اروپا دفع کنند و در ضمن متحدی نوپا و قوی برای از میان برداشتن دشمن همیشگی خود، مسلمانان، دست و پا کنند. هرچند این مکاتبات و مراودات با قآن های مقیم قراقروم نتیجه چندانی در بر نداشت، ولی با روی کار آمدن دولت ایلخانی در ایران توسط هولاگو امید اروپائیان برای اتحاد با ایلخان و نابودی دشمن مشترک صدچندان شد و حجم مراودات دو طرف چند برابر گذشته شد. ولی در نهایت این مراودات به نتیجه عملی مشخصی منتج نشد با این حال شروع این مراودات میان دو طرف تاثیرات خود را در تحولات آتی جهان به جای گذاشت.

فهرست موضوعی

صفحات	عنوان
۱.....	مقدمه
۵.....	فصل اول: کلیات.....
۶.....	۱-۱ تعریف و تحدید موضوع.....
۶.....	۲-۱ بیان مسأله پژوهش.....
۷.....	۳-۱ سؤالات اساسی تحقیق.....
۷.....	۴-۱ فرضیه.....
۹.....	۵-۱ اهمیت و ضرورت و بیان اهداف تحقیق.....
۹.....	۶-۱ روش شناسی تحقیق.....
۹.....	۷-۱ بررسی و نقد منابع.....
۱۳.....	فصل دوم: بررسی اجمالی نحوه ظهور و خاستگاه مغولان.....
۲۲.....	فصل سوم: پیشروی مغولان به سوی غرب و رویارویی با اروپائیان.....
۲۳.....	۱-۳ نخستین رویارویی مغولان و اروپائیان.....
۳۰.....	۲-۳ هجوم مغولان در دوران اوکتای قآن.....
۳۲.....	۱-۲-۳ مطیع نمودن اقوام و طوایف بدوی مقیم استپ های اوراسیا.....
۳۵.....	۲-۲-۳ حمله به روسیه.....
۴۱.....	۳-۲-۳ حمله به لهستان.....
۴۸.....	۴-۲-۳ حمله به ترانسیلوانیا و والاشیا.....

- ۴۸ ۵-۲-۳ حمله به مجارستان
- ۵۹ ۶-۲-۳ حمله به کرواسی و دالماسی
- ۶۱ ۷-۲-۳ آخرین پیشروی های مغولان در اروپا
- ۶۳ ۸-۲-۳ عقب نشینی مغولان از اروپا
- ۶۶ ۳-۳ حملات پراکنده مغولان به اروپا بعد از سال ۱۲۴۲
- ۶۹ ۴-۳ پیشروی مغولان در دیگر حدود و ثغور عالم مسیحیت
- ۷۶ فصل چهارم: روابط سیاسی مغولان و اروپائیان
- ۷۷ ۱-۴ روابط اروپائیان و خان های قراقوروم
- ۷۷ ۱-۱-۴ افسانه ی کشیش جان
- ۷۸ ۲-۱-۴ مواجهه ی اروپائیان با ماهیت حقیقی مغولان
- ۸۰ ۳-۱-۴ امیدواری اروپائیان به بهره برداری از موقعیت پیش آمده
- ۸۳ ۴-۱-۴ مجمع اول لیون و اعزام هیئت های سفارت چهار گانه
- ۹۹ ۵-۱-۴ احیای مجدد امید ها به بهبود مناسبات
- ۱۰۲ ۶-۱-۴ روابط لوئی نهم و دربار قراقوروم
- ۱۰۹ ۲-۴ روابط ایلخانان مغول با اروپائیان
- ۱۰۹ ۱-۲-۴ از هلاگو تا ارغون
- ۱۱۶ ۲-۲-۴ اوج روابط با غرب در دوران ارغون
- ۱۲۸ ۳-۲-۴ روابط با غرب در دوره ی ایلخانان مسلمان
- ۱۳۸ ۴-۲-۴ دلایل عدم موفقیت در ایجاد اتحاد میان اروپائیان و ایلخانان

۱۴۲ فصل پنجم: مراودات تجاری و مذهبی مغولان و اروپائیان
۱۴۳ ۱-۵ مراودات تجاری
۱۵۴ ۲-۵ مراودات مذهبی
۱۶۶ نتیجه گیری
۱۷۰ فهرست منابع و مآخذ
۱۷۹ پیوست ها
۱۷۹ تصاویر
۱۹۱ نقشه ها

مقدمه

در ابتدای قرن سیزدهم میلادی و در هنگامی که قدرت پاپ ها در اروپا در اوج خود بود و بحث در رابطه با حدود اختیارات این پیشوایان دینی موجب اختلافات شدیدی میان آنها و امپراتوران مقدس روم شده بود، امپراتوری نوپای مغول در حال گسترش مرزهای خود و تبدیل شدن به بزرگترین امپراتوری جهان بود. به زودی دامنه لشکرکشی های مغولان به مرزهای اروپا هم رسید و اروپائیان نیز از این بلای آسمانی در امان نماندند. با تخریب و انهدام اروپای شرقی، مغولان خود را آماده فتح تمام اروپا می نمودند که به خاطر برخی مسائل از ادامه پیشروی منصرف شده و به شرق بازگشتند. این لشکر کشی که اروپائیان را در وحشتی عظیم فرو برده بود، آنان را به فکر چاره ای برای رفع این تهدید بزرگ انداخت و به این ترتیب بود که سنگ بنای اولین مکاتبات و مراودات با این قوم هراس انگیز و خون خوار گذاشته شد. این روابط به آهستگی و برای به دست آوردن شناخت و درکی از ماهیت حقیقی مغولان شروع گردید و در دوران حکومت ایلخانان در ایران، در پی ایجاد اتحادی محکم برای از میان برداشتن ممالیک مسلمان، به اوج خود رسید.

پژوهش پیش رو در پنج فصل تدوین یافته و طی آن تلاش شده تا به مسائلی چون ماهیت روابط مغولان و اروپائیان و سیر تحولات روی داده در مسیر روابط مغولان و اروپائیان در طی قرون سیزده و چهارده میلادی، از جنگ های دو طرف گرفته تا ایجاد روابط سیاسی و اقتصادی و مذهبی و نتایج حاصل از این روابط، پرداخته شود و تمام جوانب این مسائل بررسی و روشن شود.

فصل اول این پژوهش به کلیات اختصاص یافته و ضمن تعریف و تحدید موضوع و سوالات و فرضیات پیش رو به اهمیت و ضرورت و اهداف و روش انجام تحقیق اشاره می کند. در پایان نیز برخی از مهمترین منابع و مآخذ به کار رفته مورد بررسی قرار می گیرد. ورود به فصول اصلی تحقیق از فصل دوم و با بررسی اجمالی روند شکل گیری و ظهور امپراطوری مغول شروع می شود. فصل سوم به سیر هجوم مغولان به اروپا که به نوعی پیش زمینه ی شکل گیری روابط میان دو طرف در سال های آینده است، می پردازد و تک تک جنگ های مغولان در خاک اروپا و نحوه ی پیشروی مغولان در اروپا به طور مفصل و مجزا مورد بررسی قرار می گیرد.

فصل چهارم به شکل گیری روابط سیاسی اروپا و امپراطوری مغول که پس از خاتمه ی لشکر کشی مغول به اروپا آغاز شد، می پردازد. این فصل خود از دو بخش اصلی رابطه اروپائیان با خانان بزرگ قراقروروم و رابطه ی اروپائیان با ایلخانان ایران، تشکیل می شود. در فصل پنجم و پایانی نیز به طور اجمالی به بررسی روابط اقتصادی و مذهبی اروپائیان و مغولان پرداخته می شود.

در راه انجام این تحقیق مشکلات و موانع پیش رو کم نبودند . از عدم همکاری مطلوب برخی کتابخانه ها گرفته تا مشکلات دسترسی به برخی منابع خارجی و از همه مهمتر وقتگیر بودن و دشواری ترجمه ی این منابع ، همه و همه مواردی بودند که در برخی مواقع موجبات دلسردی پژوهشگر را فراهم آورده و روند تحقیق را طولانی می نمودند . از آنجایی که در رابطه با موضوع این پژوهش منابع فارسی زبان با محدودیت مواجه بودند پژوهشگر بر آن شد که بخش اعظمی از کار را با استفاده از منابع خارجی پیگیری نماید و اصلی ترین دغدغه ی مؤلف در استفاده از منابع خارجی ترجمه ی صحیح و درست این منابع بود که حجم زیادی از کار را شامل می شد . از آنجا که به جز یک ترجمه و آن هم مربوط به سال های دور ، اثر قابل توجه دیگری به زبان فارسی در رابطه با این موضوع موجود نمی باشد ، لزوم پرداختن به آن امری ناگزیر و ضروری بود و این مسئله هدف نگارنده را از تألیف این پایانامه تأیید و توجیه می کند . امید آنکه با توان علمی ناچیز خود توانسته باشم گام کوچکی در این راه بردارم .

فصل اول:

كَلِمَات

۱-۱ تعریف و تحدید موضوع

تحقیق جاری به روابط متقابل نظامی، سیاسی، اقتصادی و مذهبی مغولان با اروپائیان در فاصله زمانی ظهور مغولان در ابتدای سده سیزده میلادی تا پایان حکومت ایلخانان مغول در ایران در اواسط سده ی چهاردهم میلادی و اهداف هر یک از طرفین از برقراری این روابط و تبعات ناشی از این روابط در سیر وقایع و روند تحولات آتی اروپا و آسیا می پردازد که شامل دوران پنج قآن بزرگ مغول یعنی چنگیز، اوکتای، گیوک، منکو و قویلای و همچنین همه ایلخانان ایران می شود.

۲-۱ بیان مساله پژوهش

اصلی ترین سوالی که در رابطه با این موضوع مطرح می شود این است که آیا ظهور مغولان به عنوان یک قدرت سیاسی و نظامی برتر، نقطه ی عطفی در تاریخ مناسبات اروپا و آسیا محسوب می شود؟

۳-۱ سوالات اساسی تحقیق

الف) علل و اهداف اروپائیان از برقراری روابط با مغولان چه بود؟

ب) علل و اهداف مغولان از برقراری روابط با اروپائیان چه بود؟

ج) روابط مغولان و اروپائیان چه تاثیری بر تحولات آتی اروپا داشت؟

د) روابط مغولان و اروپائیان چه تاثیری بر تحولات آتی آسیا داشت؟

۴-۱ فرضیه

الف) از آنجا که ظهور مغولان به عنوان قدرت بلامنازع در جهان آنروز باعث از میان رفتن حکومت های متعدد حائل میان اروپا و آسیا شد، این امر موجب برقراری روابط مستقیم و بدون واسطه میان این دو قاره گشت و نقطه عطفی در سیر روابط اروپا و آسیا به حساب آمد.

ب) تلاش های اولیه اروپائیان برای برقراری روابط با مغولان، دستیابی به اهدافی چون ممانعت از حمله مغولان به اروپا و نیز ایجاد اتحاد جهانی کلیسا به رهبری پاپ و تضعیف و نابودی دشمن قدیمی یعنی مسلمین بود.

ج) هدف اولیه ی مغولان از ایجاد رابطه با اروپائیان وادار کردن آنها به پذیرفتن تابعیت (ایلی) خان مغول و تلاش در جهت محقق نمودن ایدئولوژی یک جهان یک فاتح بود ولی پس از خاتمه دوران فتوحات و بروز اختلافات جدی در میان مغولان این هدف جای خود را به اهداف معقول تری چون اتحاد ایلخانان مغول در ایران با اروپائیان بر ضد ممالیک مصر داد.

د) آشنائی اروپائیان با مغولان باعث بروز تحولات عمیقی در اروپا گشت. مشاهدات مبلغان مذهبی و جهانگردان اروپائی چون ژان پلانو کارپینی ، ویلیام روبروک و مارکوپولو باعث گرایش اروپائیان به سوی بازارهای آسیا و ترغیب ایشان برای کشف راه های جدید تجاری برای خرید و فروش محصولات تجاری شد که خود زمینه ساز اکتشافات گسترده جغرافیائی و به طور غیر مستقیم آغازگر دوران جدیدی در تاریخ اروپا و جهان بود.

ه) روابط مغولان با اروپائیان تاثیراتی در تحولات آینده ی آسیا داشت. از لحاظ مذهبی با اعزام مبلغان کاتولیک از سوی پاپ سایر فرقه های مسیحیت که سابق بر این در آسیا مشغول ترویج عقاید خود بودند، از جمله نسطوریان و یعقوبیان، تضعیف شدند همچنین تعدادی از امرا و سپاهیان مغول در اثر این تبلیغات به آئین مسیح درآمدند و این خود عاملی برای پیشرفت مسیحیت در آسیا و علی الخصوص شرق دور شد . همچنین راهی که مغولان برای تجارت و رفت و آمد اروپائیان به شرق باز کردند در طولانی مدت برای مشرق زمین اثرات منفی به بار آورد و مسیر را برای استعمار آسیا در سده های آینده گشود.

۵-۱ اهمیت و ضرورت و بیان اهداف تحقیق

الف) روشن شدن زوایای تاریک از تاریخ مغولان و ایلخانان

ب) روشن شدن کم و کیف تعاملات دیپلماتیک بین اروپائیان با مغولان و ایلخانان

ج) روشن شدن کم و کیف تعاملات اقتصادی، مذهبی و نظامی بین اروپائیان با مغولان و

ایلخانان

۶-۱ روش شناسی تحقیق

روش تحقیق: روش تحقیق این پایان نامه به صورت تحقیق کتابخانه ای می باشد. در این تحقیق علاوه بر استفاده از منابع فارسی از تعداد زیادی منابع خارجی به خصوص منابع انگلیسی زبان استفاده شد. علاوه بر مطالعات کتابخانه ای استفاده از اینترنت نیز برای دستیابی به برخی مطالب و نقشه ها و تصاویر استفاده شده در تحقیق مد نظر قرار گرفت که در قسمت فهرست منابع و مآخذ آدرس این سایت ها درج شده است.

۷-۱ بررسی و نقد منابع

۱) ارکان اربعه تاریخ مغول شامل چهار کتاب جامع التواریخ اثر خواجه رشید الدین فضل الله همدانی و تاریخ جهانگشای اثر عظاملک جوینی و تاریخ گزیده اثر حمدالله مستوفی و نیز تاریخ وصاف تالیف وصاف الحضرة شیرازی، اصلی ترین و دست اول ترین منابع تاریخی برای بررسی این دوره می باشند و بدیهی است که هر تحقیقی که به این دوره مربوط می شود، بدون

استفاده و بهره مندی از این منابع، تحقیقی ناقص به حساب می آید و در نگارش این پژوهش هم به استفاده از این منابع توجه شد. هر چند که در رابطه با موضوع این پایانامه که به بررسی روابط مغولان و اروپائیان می پردازد، بیشتر مطالب استفاده شده از این منابع حالت غیر تخصصی دارند و مطالبی که به طور مستقیم به این موضوع بپردازد، در آنها کمتر دیده شد.

۲) *Genghis khan:conqueror of the world* کتاب مورد اشاره تالیف لئو دی هرتوگ

(Leo de Hartog) مورخ آلمانی و متخصص دوره مغول می باشد. این کتاب که در پانزده فصل تالیف شده و بیشتر به وقایع آغازین حکومت مغول می پردازد، در فصل چهاردهم خود به هجوم مغولان به اروپا در دوران زمامداری اوکتای می پردازد و مطالب مفیدی را در این رابطه دارد.

۳) *The new Cambridge medieval history, volume 5* کتاب مورد اشاره که جلد

پنجم از سلسله کتاب های تاریخ قرون وسطی کمبریج می باشد توسط تعدادی از محققان برجسته جهان تالیف شده و در سال ۱۹۹۹ میلادی انتشار یافته است. در بخش بیست و دوم از جلد پنجم این کتاب با عنوان «مغولان و اروپائیان» و به قلم دیوید آبیولافیا تحقیقات تازه و خوبی در رابطه با موضوع این پایانامه صورت گرفته است که مورد استفاده قرار گرفت.

۴) *Subotai the valiant:Genghis khans greatest general* این کتاب تالیف ریچارد

گابریل مورخ آمریکائی می باشد که به زندگی سوبتای، یکی از بزرگترین سرداران چنگیزخان، می پردازد. سوبتای مغز متفکر لشکرکشی مغولان به اروپا بود و به همین علت کتاب مذکور به بحث لشکرکشی مغولان به اروپا به بهترین نحو پرداخته است.

۵) تنها کتاب و تحقیق نسبتاً جامع در رابطه با موضوع مورد بحث کتاب سفیران پاپ به دربار خانان مغول اثر ایگور دو راکه ویلتس (Igor de Rachewiltez) استاد دانشگاه ملی استرالیا می باشد که در سال ۱۳۵۳ مسعود رجب نیا آن را به فارسی ترجمه کرده است . در این کتاب، نویسنده به طور مبسوط و مفصلی ، روابط سیاسی امپراتوری مغول با اروپائیان را بررسی نموده است که در تدوین این پایانامه به صورت مفیدی از آن بهره برداری شد.

۶) از منابع دیگری که در آنها به روابط مغولان با اروپائیان اشاره شده است کتاب مغول ها اثر دیوید مورگان و ترجمه عباس مخبر است که در فصل هفتم کتاب خود به روابط مغولان با اروپائیان اشاره کرده است.

۷) اثر دیگری که در تالیف این تحقیق به کار رفته، کتاب تاریخ فتوحات مغول تالیف جان جوزف ساندرز استاد دانشگاه کانتربری می باشد که ابوالقاسم حالت در سال ۱۳۶۱ آن را به فارسی ترجمه کرده است که در فصل پنجم آن اشاره به روابط مغولان و اروپائیان کرده است.

۸) The mongols and The west تالیف پیتر جکسون استاد دانشگاه ییل که تحقیقات ارزنده ای در زمینه تاریخ مغولان دارد. کتاب حاضر جزو جدید ترین تالیفات مولف بوده و مطالب بسیار ارزنده ای در رابطه با موضوع دارد. کتاب به زبان انگلیسی است و ترجمه نشده است.

۹) The mongol impier تالیف مایکل پراودین یکی از کلاسیکترین کتبی است که در رابطه با امپراتوری مغول به نگارش درآمده است. هر چند که مطالب این اثر اکنون کمی قدیمی شده است با این حال مطالب درخور توجه و خوب کم ندارد.

۱۰) امپراتوری صحرانوردان تالیف رنه گروسه یکی از منابع پایه و اساسی در رابطه با این تحقیق به شمار می رود. این کتاب با اینکه مدت ها از تالیف آن می گذرد یک اثر جامع و خوب در رابطه با امپراتوری مغولان می باشد.

۱۱) A History of the Crusades: The Fourteenth and Fifteenth Centuries

این کتاب که حاصل تحقیقات شماری از محققان مطرح تاریخ اروپا است توسط کنت مایر ستون (Kenneth Meyer setton) ویرایش گردیده است. دو فصل از این کتاب در تالیف این تحقیق استفاده شده است. فصلی با عنوان مغولان و اروپای غربی نوشته دنیس سینور و فصلی دیگر با عنوان پادشاهی کلیکیه (ارمنستان صغری) نوشته سیرافی نارسیسیان مورخ ارمنی و استاد سابق دانشگاه هاروارد.

۱۲) تاریخ ایران کمبریج جلد پنجم به ویراستاری جی آ بویل در بخش تاریخ ایلخانان خود به طور نسبتاً مفصلی در رابطه با روابط ایلخانان و اروپائیان بحث نموده و متن مشروح نامه نگاری های صورت گرفته میان دو طرف را نیز درج نموده است.

فصل دوم:

بررسی اجمالی نحوه ظهور

و خاستگاه مغولان

موسس امپراتوری مغول شخصی به نام تموچین (Temüjin) بود که در اواخر قرن دوازدهم میلادی رهبری یکی از قبایل بدوی و صحرا نشین مغولستان را که به سلسله حکومتگر چین (۱۲۳۴-۱۱۲۳ میلادی) در شمال چین باج و خراج می دادند را به عهده داشت. نام قبیله ای که تموچین رهبری آن را به عهده داشت قیات (Kiyat) بود.^۱ در مدت اندکی مغولان تحت رهبری تموچین توانستند قبایل همسایه را تحت سلطه خود در آورده و مطیع سازند. در قوریلتهای سال ۱۲۰۶/م ۶۰۲.ه ق تموچین نام چنگیز خان (Chingiz Khan) را بر خود گذاشت.^۲ وی از سال ۱۲۱۱ میلادی وی سرگرم جنگ با ارباب سابق خود امپراتوری چین بود.^۳ در سال ۱۲۲۰ میلادی وی حمله هفت ساله خود را به غرب آغاز کرد و آسیای میانه و ایران را ویران کرد. در هنگام مرگ وی در سال ۱۲۲۷ میلادی قلمروی وی مناطق وسیعی را از جنگل های سبیری گرفته تا کوههای هندوکش و از دریای زرد تا دریای خزر را شامل میشد.

^۱ حمدالله مستوفی، تاریخ گزیده، ص ۵۸۰. و نیز جامع التواریخ، ج ۱، ص ۲۸

^۲ رشیدالدین فضل الله همدانی، جامع التواریخ، ج ۱، ص ۳۰۷

^۳ David Abulafia, The new Cambridge medieval history, vol 5, p703.

همچنان که گفته شد امپراتوری مغول به سرعت توسط چنگیزخان گسترش یافت و تمامی قبایل بدوی و یکجانشین مغولستان را با هم متحد کرد و اتحادیه بزرگی از این قبایل به وجود آورد. اونگوت ها در منطقه میانی چین و مغولستان و ختاها در منچوری و ایغورها در آبگیر تاریم، نایمان ها، کرائیت ها و تاتارها سرآمد این قبایل بودند که همگی مطیع شدند.^۴

ختاها بازماندگان امپراتوری بودند که در گذشته ای نه چندان دوربر تمام مغولستان و بخشی از شمال چین با عنوان سلسله لیائو حکومت میکرد و به وسیله امپراتوری چین در سال ۱۱۲۵ میلادی از بین رفت. نام ختا بعدها در غرب آسیا و اروپا برای تمام چین به کار می رفت.^۵ در نبرد بین ختا و سلسله چین، مغولان به انتقام باج هائی که به سلسله چین داده بودند، به ختاها کمک میکردند و طرف آنها را می گرفتند.^۶ همچنین اویغورها در سه قرن قبل تر صاحب دشت های وسیعی در مغولستان بودند ولی بعد مطیع امپراتوری قراختائیان شدند. امپراتوری قراختائیان به وسیله یک شاهزاده فراری سلسله لیائو بنیان گذاری شد و جانشینانش مدت مدیدی تحت عنوان گورخان (حاکم جهان) بر قسمت اعظم آسیای مرکزی حکومت کردند. در سال ۱۲۱۸ امپراتوری قراختائیان به طور مشترک توسط سلطان محمد خوارزمشاه و کوچلوک خان رئیس قبیله نایمان از میان رفت.^۷

این همسایگان؛ تاثیرات خود را بر قلمروی چنگیزخان اعمال می کردند و واسطه ای بودند بین مغولان و دنیای اطراف. این تاثیرات در زمینه آداب و رسوم بسیار عمیق بود. چنگیزخان از ختاها و

^۴David Abulafia, The new Cambridge medieval history, vol 5, p703.

^۵بویل، تاریخ ایران کمبریج، ج ۵، ص ۱۴۸.

^۶Abulafia, The new Cambridge medieval history, p703.

^۷زرین کوب، روزگاران، ص ۴۷۲.